ΈΤΟΣ Γ'. ΈΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗι 28 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1893 ΑΡΙΘ. 38

ΗΦΥΣΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΦΡ. ΠΡΙΝΤΕΖΗ

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΘ' ΈΒΔΟΜΑΔΑ

Συνεργάται εἰσὶ δεκτοὶ πάντες. Δημοσιεύονται τὰ ἐγκριν̀ομενα ἔργα, καὶ αἱ εἰκόνες συνεργατῶν καὶ καλλιτεχνημάτων. Ἀγγελίαι μετ' εἰκόνων. Συνδρομαὶ δεκταὶ εἰς χαρτονόμισμα παντὸς ἔθνους.

ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ—ΕΠΙΣΤΗΜΗ—ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἕκαστον φύλλον λεπτὰ 15. Πώλησις εἰς τὰ κιόσκια καὶ πρακτορεῖα. Τόμοι ἁπλ. δρ. 8, χρυσόδ. 10. Ἐξωτ. φρ. 14. Οἱ συνδρομηταὶ λαμβάνουσι μέρος δωρεὰν εἰς τὰ λαχεῖα καὶ καλλιτεχνικὰ ἔργα τῆς «Φύσεως».

ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΔΟΣ ΝΙΚΗΣ ΑΡΙΘ. 2.— ΣΥΝΔΡΟΜΗ Ἐν ΕΛΛΑΔΙ ἐτησία Δρ. 8.— ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ἐτησία Φρ. 12.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. **Οἱ Πέρσαι τοῦ Αἰσχύλου** (μετ' εἰκόνων) ὑπὸ Η.—**Περὶ τῶν Ὁμηρικῶν νήσων Ἰθάκης, Σάμης, Δολιχίου καὶ Ἀστέριδος** (συνέχεια καὶ τέλος) ὑπὸ Θ. Κουρούκλη.—**Ἡ χρωμοφωτογραφία ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ.** Lippman (Συνέχεια καὶ τέλος) ὑπὸ Φ. Πρίντεζη.—**Ἐπιστημονικαὶ πινακίδες. Συστατικὰ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος**, (μετ' εἰκόνος) ὑπὸ Π. Ν Διβάρη.—**Τὸ ὑστερόγραφον**, ὑπὸ Μικρογιάννενας.—**Ἐν τῇ ξένῃ**, ὑπὸ Α. Γ. Τζαθετάκου.—**Μαργαρίται** ὑπὸ τῆς Φύσεως.—Vulnerant Omnes Ultima Nec$_{at}$ (ποίημα) ὑπὸ Κ.Φ. Καβάφη —**Ἀφιέρωσες** (ποίημα) ὑπὸ Κλ. Βασταρδάκη.—**Ἐπιστημονικὸν παίγνιον**—**Ἀλληλογραφία.**—**Ἀγγελίαι** κτλ.

ΟΙ «ΠΕΡΣΑΙ» ΤΟΥ ΑΙΣΧΥΛΟΥ

Ὀλίγοι εἰσὶ πολὺ ὀλίγοι οἱ μεγάλοι τῆς ἀνθρωπότητος εὐεργέται, εἰς οὓς ἡ εὐγνωμοσύνη δὲν ἐκφράζει ὅλην τὴν θέρμην, διότι ὑπάρχουσι στιγμαὶ τοιαῦται καθ' ἃς ἀνώτερόν τι μόνον τῆς εὐγνωμοσύνης ἀρκούντως θὰ ἱκανοποίει τῆς εὐεργεσίας τὴν ἱερὰν εἰκόνα. Ὁ Θεμιστοκλῆς δὲν εἶναι ἥρως ἐθνικός, δὲν εἶναι τῆς δόξης ἡ προσφιλὴς μορφή, δὲν εἶναι δαφνηφόρος ναυμάχος, δὲν εἶναι ἡ ὑπερήφανος εἰκὼν τῆς μεγαλονοίας καὶ τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς, εἶναι ὁ παγκόσμιος εὐεργέτης, ὁ παγκόσμιος ἥρως. Δὲν ἐδημιούργησε διὰ τῆς φαντασίας, ἀλλ' ἐθριάμβευσεν ἐν τῇ μεγαλουργίᾳ· δὲν τὸν παριστᾷ ἡ φήμη τῶν αἰώνων μόνον ὡς ἠμίθεον κλεϊσθέντα, ἀλλ' ἡ ἱστορία ἐμφανίζει τοῦτον πρὸ τῶν γενεῶν τῆς εὐγνωμοσύνης ὡς τὸν μέγαν τῆς ἐλευθερίας πρόμαχον, ὡς τὸν ἀθάνατον τῆς ἐθνικῆς τιμῆς σωτῆρα. Διὰ τῆς νίκης «τοῦ ὑπὲρ πάντων ἀγῶνος» ἐγκατέλειπεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ἀκηλίδωτα τοῦ πολιτισμοῦ τὰ στοιχεῖα, ἀμόλυντον τὴν στήλην τῶν συνθηκῶν τῆς ἐθνικῆς εὐπραγίας, καὶ σῴαν τὴν πολύτιμον τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν θεσμῶν τοῦ δικαίου διαθήκην. Ἡ ἀνθρωπότης εἶναι μόνον διὰ τῆς Ἑλλάδος εὐτυχής. Μόνη ἡ Ἑλλὰς παρέδωκεν εἰς τὴν ἀθανασίαν πρὸ τῆς παγκοσμίου εὐγνωμοσύνης διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὸν Μιλτιάδην τοῦ Μαραθῶνος, καὶ διὰ τῆς ἑτέρας τὸν Θεμιστοκλέα τῆς Σαλαμῖνος. Δι' αὐτῶν ἐδώρησεν εἰς τὸν κόσμον, ὡς μέγας δημιουργός, τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν· μὲ τοὺς δύο ἡμιθέους προσέφερεν, ὡς μεγάλη θεότης, δύο στοιχεῖα, τὸ χῶμα καὶ τὸ ὕδωρ τῆς ἐλευθερίας.

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ

Ἐὰν σεμνύνηται δὲ ἡ ἀνθρωπότης κεκτημένη ἁγίους τόπους, νὰ γονυπετήσῃ ὀφείλει πρῶτον πρὸ τοῦ τύμβου τοῦ Μαραθῶνος, καὶ νὰ ἀσπασθῇ τοὺς βράχους εἶτα τῆς Σαλαμῖνος. Ἐν πάνθεον ὑπάρχει δι' αὐτήν, ἡ Ἑλλὰς· τὰ συντρίμματα δὲ τοῦ τάφου τοῦ Θεμιστοκλέους, ἅτινα οὐχὶ τὸ ψευδὲς τοῦ πολιτισμοῦ μεγαλεῖον καὶ ὁ πολυτελὴς κόσμος, ἀλλὰ μόνον τὸ κῦμα τῆς ἀθανάτου νήσου δικαιοῦται νὰ καλύπτῃ, εἶναι δι' αὐτὴν μία τῶν ἱεροτέρων τῆς εὐεργεσίας εἰκόνων.

* * *

Δὲν ἐνεπνεύσθη ὑπὸ τοῦ θεοῦ τῆς θυμέλης ὁ μέγας τραγῳδὸς, ὁπότε ἡ φαντασία αὐτοῦ ἔπλαττε τοὺς κόσμους τοῦ ὑψηλοῦ, καὶ προσέφερε τὴν εἰκόνα τούτων μεγαλοπρεπῆ, σοβαράν, θείαν πρὸ τῶν εὐτυχεστέρων θνητῶν. Ἡ μεγαλόφρων τοῦ τραγῳδοῦ διάνοια, εἰσδύουσα εἰς τὴν ἄπειρον ἔκτασιν τῆς μεγαλοφυΐας, ἐγνώρισε τοὺς τιτᾶνας, τοὺς γίγαντας, τοὺς ἡμιθέους, οἵτινες ἐμφανίζονται μὲ τὸ μεγαλεῖον τοῦ θείου, ὁπότε ὁ δαιμόνιος τῆς σκηνῆς ἥρως ἀναπετάννυσι τὴν αὐλαίαν. Ζοφερὰ μεγαλειότης, ἐπιβάλλουσα ἰσχὺς τοῦ πνεύματος, γιγαντιαία μορφὴ τοῦ θνητοῦ ἐμφανίζεται ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς ἀκάμπτου θεότητος, τῆς Εἱμαρμένης, ὅπως πλάσῃ τὴν εἰκόνα τοῦ ὑψηλοῦ, ὅπως ἐμφυσήσῃ τὴν πνοὴν τῆς θείας ζωῆς, ὅπως προσδώσῃ τὸ χάρισμα τοῦ ἠθικοῦ κάλλους, ὅπως ἐμβάλλῃ εἰς τὴν καρδίαν τὸ εὐγενὲς αἴσθημα, καὶ εἰς τὴν ψυχὴν τὴν ὑπερήφανον καὶ εὐγενῆ ἰδέαν.

Δὲν ἐνεπνέετο ὑπὸ τοῦ θεοῦ τῆς ᾠδῆς καὶ τῆς λύρας, τοῦ αὐλοῦ καὶ τῆς φόρμιγγος, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ θεοῦ τῶν παιάνων καὶ τῶν θουρίων.

Δὲν ὑπῆρξε Τάρταρος διὰ τὸν μέγαν δραματουργόν, ὅπως ἐγκλείσῃ τοὺς ἥρωάς του, διότι οὗτος ἀνεβίβασεν αὐτοὺς εἰς τὰς ὑψηλὰς σφαίρας τοῦ θαυμαστοῦ, καὶ διὰ τῆς σκηνῆς ἐνεφάνισεν εἰς τοὺς θνητούς.

* * *

Ὑπὸ τοῦ Ἄρεως ἐνεπνεύσθη ὁ μουσοπόλος τῆς Σαλαμῖνος, ὁπότε ἔψαλλε τῶν ἡρώων τὸν βίον, ὁπότε ἤνωνε τοὺς φθόγγους τῆς λύρας μὲ τὸν ἀλαλαγμὸν τῶν ἀθανάτων ναυμάχων του, ὁπότε ἐφώνει καὶ αὐτὸς τὸ «ἴτε παῖδες Ἑλλήνων», καθ' ἣν στιγμὴν ἐτελεῖτο ἡ πανήγυρις τῶν θεῶν καὶ τῶν ἡρώων τῆς Ἑλλάδος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κλεϊσθέντος στενοῦ τῆς «πελειοθρέμμονος», ὁπότε οἱ παιᾶνες τῆς δόξης ἀντήχουν, καὶ τὸ κῦμα ἀπεβίβαζεν εἰς τὰς ὄχθας τὰ συντρίμματα τοῦ κολοσσοῦ τῆς ὑπερηφάνου ἰσχύος, καὶ τοῦ ἀλαζονικοῦ μεγαλείου τοῦ ἀτιμασθέντος μονάρχου.

Δὲν συνέγραψε τοὺς «Πέρσας», ἀλλὰ συνέθεσεν αὐτοὺς μὲ τοὺς ἁρμονικωτέρους φθόγγους τῆς μούσης, μὲ τὰς θαυμασιωτέρας τοῦ Ἀρειμανίου ἐνθουσιασμοῦ στροφάς, μὲ τὰς ζωηροτέρας τῆς φιλοπατρίας μελῳδίας.

Οἱ «Πέρσαι» δὲν εἶναι δρᾶμα, εἶναι θούριον, ἐμβατήριον, παιάν, θεσπέσιος ὕμνος τῆς ἐλευθερίας, τῆς δόξης, τῆς ἀθανασίας.

Εἶναι εἴκων μὲ τὰ ζωηρότερα παριστῶσα χρώματα τὴν Νέμεσιν καὶ τὴν ἀρετὴν, τὸ ἠθικὸν μεγαλεῖον καὶ τὴν ἀλαζόνα ἰσχύν, τὸ ὑπερήφανον σέμνωμα τῆς ἀρετῆς, καὶ τὸ αἰσχρὸν τῆς ἠθικῆς δουλείας πάθος, τῆς βαρβαρότητος, τὴν ἀτιμωτικὴν πτῶσιν καὶ τῆς ἐλευθερίας τὸν ἔντιμον θρίαμβον.

* * *

Ὡς ἐκ τοῦ πρωτοτύπου χαρακτῆρος καὶ τῆς μεγίστης δυνάμεως, τὸ δρᾶμα τοῦτο ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν ἀπειράκις τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου. Αἱ περιστάσεις τῆς συγχρόνου ἐποχῆς, τῆς ἠθικῆς ταπεινώσως ἡ θλιβερὰ εἰκών, τῆς καταπεσούσης ψυχικῆς ὑπερηφανείας τὸ σθένος, καὶ ἡ ὀδυνηρὰ καὶ ἐξευτελιστικὴ τῆς ἐλευθερίας δουλεία, ἠνάγκασεν ὅπως προσφύγωσιν οἱ δίφαλέοι καὶ ἐκνευρισμένοι τοῦ ἀγῶνος ὁπλῖται εἰς τὰ θεῖα νάματα τῆς πηγῆς ταύτης τῆς ἠθικῆς ζωῆς, καὶ ἰδοὺ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ἡ διδασκαλία αὐτῶν καθίσταται πάνδημος πανήγυρις. Ἐν Δαρμστάτῃ Δρέσδῃ, Λειψίᾳ, Μονάχῳ, Βερολίνῳ, Παρισίοις κ.λ. ὁ ἐνθουσιασμὸς ἦτον ἀπερίγραπτος, κείτοι ἡ ἐν μεταφράσει διδασκαλία κατεβίβαζεν οὐκ ὀλίγον τὴν ἀνεκτίμητον τοῦ ἔργου ἀξίαν.

Ἐπανειλημμέναι συσκέψεις κατὰ καιροὺς ἐγένοντο ὅπως κατορθωθῇ ἡ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ διδασκαλία τοῦ θείου ἔργου, πλὴν αἱ δυσχέρειαι καὶ αἱ συμπαρομαρτοῦσαι ἐλλείψεις ὡς πρὸς τὴν τελείαν ἐκτέλεσιν ἐματαίωσαν τὴν ἐνθέρμως ἐκδηλωθεῖσαν ἐπιθυμίαν ταύτην.

Ἡ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ διδασκαλία ὁμολογουμένως καθίσταται δυσχερεστάτη, ἐὰν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν καὶ τὸν χορόν, πλὴν τὸ ἀκατόρθωτον τοῦτο ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ἠδυνήθη ἐνταῦθα διὰ πολλῶν κόπων νὰ λάβῃ ἀντίθετον ὅλως χαρακτῆρα ἐν τῇ ἐκτελέσει, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο πληρέστατα κατεδείχθη ἐν τῇ σκηνικῇ δράσει κατὰ τὰς παραστάσεις ἃς ὁ παρ' ἡμῖν «Ἀρχαϊκὸς σύλλογος» ἔδωκεν. Ἡ ἀμφιβολία ἥτις ἐπεκράτει ὡς πρὸς τὴν δυνατὴν ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ἐκτέλεσιν, παρὰ τῷ ξενικῷ ἰδίᾳ παρ' ἡμῖν ἐπιστημονικῷ κύκλῳ, μετεβλήθη εἰς ἔκπληξιν καὶ θαυμασμὸν, ὅστις ἐξεδηλώθη διὰ θερμῶν ἀποδείξεων. Εὐτυχεῖς λογίζονται δ' ἐκεῖνοι οἵτινες κατώρθωσαν νὰ συντελέσωσιν εἰς τοῦτο, μὴ ἀποθαρρυνθέντες ἐκ τῶν παρακαίρων ἀμφιβολιῶν καὶ ἐπιφυλάξεων, ἀλλ' ἀποδείξαντες ὅτι ὑπάρχουσιν ἔτι καὶ νῦν οἱ θέλοντες νὰ ἐπιρρώσωσι τὴν ἰδέαν ὅτι «παρ' Ἕλλησιν οὐδὲν ἀκατόρθωτον». Καὶ ταῦτα μὲν λέγοντες, κατόπιν τοῦ δικαιώματος, ὅπερ ἡ εὐμενὴς κοινωνικὴ κρίσις ἐχορήγησεν ἡμῖν, σκοποῦμεν μόνον εἰς τὸ νὰ καταδείξωμεν τὴν ἀνάγκην πλειοτέρας εἰς τὴν ἀρχαϊκὴν βιωτικὴν συνθήκην λατρείας, οὕτως ὥστε καὶ αὐτὴ ἡ γλῶσσα νὰ μὴ ἀποβάλῃ ἕνεκα τῶν κοινωνικῶν τῆς ἐποχῆς ἀτελειῶν πὴν ἀνθηρότητα διὰ τῆς μεταφράσεως, τὴν μεγαλοπρέπειαν, τὸ θεῖον χάρισμα τῆς ἀρχαίας μούσης.

Εὐτυχῶς τοῦτο πληρέστατα κατενοήθη διὰ τῆς ὁμοφώνου τῆς ἐπιστημονικῆς μερίδος, ἀκροασθείσης τῆς διδασκαλίας τῶν «Περσῶν», γνώμης, καὶ διὰ τῆς εὐλαβοῦς προσοχῆς ἐκείνων, ὧν ἡ διανοητικὴ ἀνάπτυξις δὲν συνεφώνει πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοιαύτης γλώσσης.

* * *

Ὡς πρὸς τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἀφηγήσεως τοῦ Ἀγγέλου ὅστις δρομαῖος ἐξ Ἑλλάδος φθάνων ἀφηγεῖται πρὸ τῆς βασιλομήτορος Ἀττόσσης καὶ τῶν μεγιστάνων τοῦ μεγάλου κράτους, τὸν ὄλεθρον καὶ τὴν τελείαν καταστροφὴν ἐν Σαλαμῖνι, ἐπίτραπήτω ἡμῖν νὰ σημειώσωμεν ὅτι οὐ μικρὰς δυσχερείας αὕτη παρέχει ἐν τῷ πρωτοτύπῳ. Ἡ μεγάλη ψυχολογικὴ δύναμις ἡ διαχεομένη ἀνὰ πᾶσαν φρᾶσιν, ἡ εἰς τὸ δαιμόνειον τοῦ ποιητοῦ πνεῦμα ἐμβάθυνσις ὡς πρὸς τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν κατάληψιν τῶν ὑψηλῶν νοημάτων ἀπαιτεῖ οὐ σμικροὺς κόπους καὶ μελέτην. Ἡ ἐμφανιζομένη τῆς φιλοπατρίας μορφὴ μὲ ἐχθρικὸν καλυπτόμενον πέπλον, ὁ ἐπιφαινόμενος πρὸς τὴν θείαν δύναμιν σεβασμός, καὶ ἡ τυρλὴ πρὸς τὴν Εἱμαρμένην ὑποταγή, ἣν ἐπιδεικνύει μυστηριώδης τις τρόμος, εἰσὶ στοιχεῖα κατέχοντα μέγα μέρος τῆς βάσεως ἐφ' ἧς στηρίζεται ἡ ἐπιτυχὴς ἐν τῇ ἐκτελέσει σκηνικὴ δρᾶσις.

Ὁ Ἄγγελος, ὁ πρωταγωνιστὴς τοῦ ὅλου δράματος, ὁ συγκρατῶν τὸ ἠθικὸν αὐτοῦ σθένος ἐν τῇ ἀφηγήσει ἐπὶ τοῦ μεγάλου συμβάντος, εἶναι πρόσωπον ὅπερ καθ' ἡμᾶς ἐνέχει τὴν μεγίστην ὑποκριτικὴν ἀξίαν· τοῦτο ἀποδεικνύει ἡ ἀθάνατος ῥήτρα «ὦ παῖδες Ἑλλήνων ἴτε, ἐλευθεροῦτε πατρίδα, ἐλευθεροῦτε δὲ παῖδας, γυναῖκας, θεῶν τε πατρῴων ἕδη, θήκας τε προγόνων· νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγών». Ἐν ἀκραδάντῳ πεποιθήσει ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἐν ἁπάσῃ τῇ ἑλληνικῇ δραματουργίᾳ οὐδὲν ἄλλο χωρίον ἐνέχει τὰ σπουδαιότερα καὶ τὰ μόνα στοιχεῖα τῆς ὑποκριτικῆς ἀπαγγελίας. Ἡ ῥήτρα αὕτη δέον νὰ ληφθῇ ὡς ἡ κορωνὶς τῆς ὑποκριτικῆς ἀπαγγελίας. Εἰς οὐδὲν ἄλλο χωρίον οἱουδήποτε ἀρχαίου καὶ νέου ἑλλ. ἔργου ἡ τέχνη ἀπαντᾷ συνεσφιγμένα καὶ ἀλληλοερίζοντα στοιχεῖα ὅσα ἐνταῦθα. Οὐδὲν ἄλλο χωρίον συγκρατεῖ τοιαῦτα ἀντίθετα δικαιώματα, καὶ ἀλληλομαχουμένους πραγματικοὺς καὶ τεχνικοὺς χαρακτῆρας.

Καὶ ταῦτα, περὶ μόνου τοῦ χωρίου τούτου, ἐπιφυλασσόμεθα ἐν ἰδίᾳ ἡμῶν μελέτῃ δι' ἐπιστημονικῶν ἐπιχειρημάτων καὶ ὑπὸ τῆς τέχνης ἐπικεκυρωμένων νὰ καταδείξωμεν.

* * *

Τὸ δρᾶμα, ὡς λέγουσι, περιῆλθεν εἰς ἡμᾶς σχεδὸν ἀτελὲς εἰς τὸ τελευταῖον αὐτοῦ μέρος, καὶ ὡς ἐκ τούτου πολλαὶ ἀπόπειραι πρὸς ἀντικατάστασιν αὐτοῦ ἐγένοντο ὑπὸ πολλῶν, ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ Koehlus, φρονοῦντος ὅτι ἐλλείπει ἡ λύσις αὐτοῦ. Ἡ ἐντύπωσις ὅμως αὕτη ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ εἶναι ἀπερίγραπτος. Καὶ ἐνῷ οἱ Γερμανοὶ ἐπολιόρκουν τοὺς Παρισίους (1871), ἐν Γαλλίᾳ ἠγέρθη ἐνθουσιασμὸς ἀκράτητος ἐκ τῶν «Περσῶν», οἵτινες μετεφράσθησαν καὶ διενεμήθησαν ἀνὰ χιλιάδας, τὸ πόσον, δ' ὅπερ συνηθροίσθη ἐκ τῆς πωλήσεως διετέθη ὑπὲρ τῶν πληγωμένων Γάλλων. Ὁ μεταφράσας τούτους Βουρνὼφ εἶναι διαπρεπὴς Γαλάτης φιλόλογος, ζῶν νῦν ἐν Παρισίοις, εἰς τὸ σαλόνι τοῦ ὁποίου συνάζεται ὅ,τι ἔξοχον ἐν τῇ φιλολογίᾳ ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡ Γαλλία, χρηματίσας δὲ κατὰ τῷ 1868 διευθυντὴς τῆς ἐνταῦθα Γαλλικῆς Σχολῆς (εἰς ἣν καὶ ἀφιεροῦται ἡ μετάφρασις), συγγράψας πολλὰς πραγματείας, ἐν αἷς καὶ ἡ «περὶ τοῦ Παρθενῶνος» (μεταφρασθεῖσα ἐν τῷ Revue de dèux Mondes). Ἐν τῷ προλόγῳ τῆς μεταφράσεως ταύτης τῶν «Περσῶν» ἐγράφησαν τὰ ἑξῆς:

«Γράφομεν τὴν μετάφρασιν ταύτην τῶν Περσῶν διὰ τὴν Γαλλικὴν Σχολὴν τῶν Ἀθηνῶν, καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ κ. Αἰμιλίου Βουρνώφ, καθ' ὃν χρόνον αἱ Γερμανικαὶ ὁρδαὶ εἰσελαύνουν ἐπὶ τῆς γῆς τῆς Ἐλευθερίας (τῆς Γαλλίας), καθ' ὃν ὁ πολιτισμὸς συνεπλάκη πρὸς τὴν βαρβαρότητα.

Αἱ βόμβαι πίπτουν ἐπὶ τοῦ Πανθέου, τοῦ Ὠδείου, τῆς Σορμπόνης· ἐκεῖθεν ἀκούομεν πίπτοντα τὰ φιλόξενα ἱδρύματά μας. Ἰδοὺ ὁ Ξέρξης, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν βασιλέων τῶν ὑπηκόων του, ὅστις καταστρέφει τὰ παιδία τῶν Σχολείων μας. Οἱ ἀσυνείδητοι Βαυαροί, οἱ πειθήνιοι Βυρτεμβέργιοι, οἱ ἄπληστοι τῆς Βάδης καὶ τῆς Ἔσσης οἱ δουλόφρονες κάτοικοι, ὅλοι καταλαίοντες ἐκ τῆς ἐπιθυμίας νὰ δημιουργήσωσι τὰ δεσμά μας. Ἡ Σαξωνία καὶ τὸ Μεκλεμβοῦργον μάχονται ὑπὸ τὸ λάβαρον τοῦ δεσποτισμοῦ. Ὁ μέγας βασιλεὺς (ὁ Γουλιέλμος Α', τῆς Πρωσίας) τοῖς ὑπόσχεται οἶνον καὶ χρυσόν· βαίνουσιν ἀκράτητοι καὶ οἱ βάρβαροι ζητοῦσι νὰ καταπνίξωσι τὴν ἐλευθερίαν.

Στίφη ἀναρίθμητα! ὁ Αἰσχύλος ἐπολέμησε καὶ διὰ τῆς λόγχης καὶ διὰ τοῦ καλάμου. Παῖδες τῆς Γαλλίας ἐγερθῆτε! Βαδίσατε ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ πατριώτου ποιητοῦ τοῦ ἀνδρείου στρατιώτου τῆς Σαλαμῖνος. Θάρρος! ὁ Μισσελὲ τὸ λέγει, ὅτι οἱ λαοὶ θὰ ὑπερτερήσωσι τῶν βασιλέων!

Τὸ δρᾶμα τῶν Περσῶν εἶναι ἡ εἰκὼν τῶν συγκινήσεων τοῦ παρελθόντος, τὰς ὁποίας βλέπομεν νῦν διερχομένας πρὸ τῶν ὀμμάτων μας. Ἡ μετάφρασις τοῦ ἀρρενωποῦ τούτου ἔργου ἐγένετο καὶ μὲ ἐνθουσιασμὸν· δὲν θὰ εὕρητε ἐν ταύτῃ ποσῶς ψευδῆ χάριτα.

Ἐμπρὸς! παῖδες τῆς Γαλλίας! ἀναλάβετε τὰ ὅπλα σας! Μὴ λησμονῆτε τοὺς ἀρίστους! Τὰ βιβλία τοῦ Μισσελέ, τοῦ Κινέ, τὰς τιμωρίας τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ, τοὺς Πέρσας τοῦ Αἰσχύλου. Τὰ ὅπλα ταῦτα θὰ ἐξευτελίσωσι, νὰ εἴσθε βέβαιοι, τὰ πυροβόλα ταῦ Γουλιέλμου—Ξέρξου, καὶ ἃς ἐνθυμεῖσθε τὸ ἐπιτάφιον ἐπίγραμμα τοῦ πολεμιστοῦ ποιητοῦ.

Ἐνταῦθα ἀναπαύεται ὁ Αἰσχύλος, ὅστις ὑπῆρξεν ἄριστος,
Ὁ Πέρσης τὸ γνωρίζει καλῶς·
Αἰμίλιος Μεϋσσουνιὲρ»

Μεταφράσεις ὑπάρχουσιν οὐκ ὀλίγαι, καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ δὲ τρεῖς, ὧν διακρίνεται ἡ τοῦ ἀειμνήστου Α. Ραγκαβῆ.

Ἐν μετεφράσει δ' ἐδιδάχθησαν καὶ ἐν Ἀθήναις χορηγοῦντος τοῦ δήμου πρὸ 3 ἐτῶν, πρὸς τιμὴν τῆς Α. Β. Υ. τοῦ διαδόχου τοῦ Σὰξ-Μάϊνγγεν Βερνάρδου, τοῦ καὶ τὰ χορικὰ μελοποιήσαντος. Τὸ πρόσωπον δὲ τοῦ Ἀγγέλου ὑπεκρίθη ὁ ἀείμνηστος Δ. Κόκκος (ἀρνηθέντων ἡμῶν τὴν ἐν μεταφράσει διδασκαλίαν). Νῦν δὲ τὸ πρῶτον ἐν τῷ πρωτοτύπῳ διδασκόμενοι ἐν Ἀθήναις, εὐχόμεθα ὅπως κοινῇ ἀρωγῇ κατορθωθῇ ἡ πλήρης διδασκαλία οὕτω ὁλοκλήρου τοῦ ἀθανάτου ἔργου.

Η.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΜΗΡΙΚΩΝ ΝΗΣΩΝ

ΙΘΑΚΗΣ, ΣΑΜΗΣ, ΔΟΛΙΧΙΟΥ καὶ ΑΣΤΕΡΙΔΟΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

Οἱ μεταγενέστεροι, δηλαδὴ ἐξερευνηταί, ἀφετηρίαν θέμενοι ὡρισμένην ἱστορικὴν πόλιν, τὴν ἐν Κεφαλληνίᾳ Σάμην, καὶ θεωροῦντες αὐτὴν ἀλόγως καὶ ἀνυπόπτως ὡς τὴν Ὁμηρικὴν Σάμην τὴν παιπαλόεσσαν, ἔχοντες δ' ἀνάγκην καὶ ἑτέρας νήσου διὰ πορθμοῦ χωριζομένης αὐτῆς

Ὀδ. 846. «Ἐν πορθμῷ Ἰθάκης τε Σάμοιό τε παιπαλόεσσης.

Ἐπέδωκαν τὸ ὄνομα Ἰθάκη καὶ τὴν πρὸς δυσμὰς τῆς νῦν Σάμου κειμένην μικρὰν καὶ ἔρημον νῆσον τὴν καθ' ἡμᾶς Ὁμηρικὴν Σάμην, ἥτις διὰ τὸ ἀπὸ πολλοῦ ἀκατοίκητον εἶχεν ἀπωλέσει τὴν προϊστορικὴν αὐτῆς ὀνομασίαν μείνασα ἀνώνυμος ἢ καὶ ἐκ διαφόρων τυχαίων περιστάσεων ξενοτρόπως ὀνομαζομένη ἑκάστοτε, ὡς ἐπὶ Ἐνετῶν, Val de Compare.

Decreto dell Eccmo-Senato del 1504.

E perché si attrove una insula nominata *Val di Compare* situata per mezzo della Cefalonia, al presente disabitata, κτλ.

Ἡ δὲ κατόπιν τοῦ διατάγματος τούτου τῆς Ἐνετικῆς Γερουσίας κατοικηθεῖσα νῆσος καὶ ὀνομασθεῖσα εὐλόγως Ἰθάκη, ὡς ἀπέναντι τῆς ἐν Κεφαλληνίᾳ Σάμης, περιεκοσμήθη ὑπὸ θαυμαστῶν τοῦ μεγάλου ποιητοῦ ἄλλως τε ἐξόχων φιλολόγων καὶ διὰ τῶν λοιπῶν Ὁμηρικῶν αὐτῆς τοποθεσιῶν, καὶ οὕτω σήμερον ἔχομεν ἐν αὐτῇ καὶ Νήριτον καὶ Νήϊον καὶ λιμένα Φόρκυνος, καὶ πηγὴν Ἀρίθουσαν κτλ.

Ἐν τοσούτῳ αἱ αὐθαιρέτως δοθεῖσαι αὗται μετωνυμίαι τῶν Ὁμηρικῶν νήσων καὶ τοπογραφιῶν κωλύουσι πᾶσαν πρὸς βαθυτέραν ἐξέτασιν τοῦ θέματος κρίσιν καὶ κρατοῦσι τοὺς φιλολογοῦντας ἔναντι δυσεπιλύτων γεωγραφικῶν καὶ ἑρμηνευτικῶν προβλημάτων.

Ἐνῷ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ἡμῶν τὴν θέτουσαν τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἡγεμονίας πόλιν Ἰθάκην ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς ἱστορικῆς Σάμης τῆς Κεφαλληνίας ἅπασαι αἱ δυσχέρειαι αἴρονται.

Κατὰ τὸ ἡμέτερον διάγραμμα ὁ οἶκος Λαέρτου καὶ Ὀδυσσέως ἡγεμόνευε τῶν Κεφαλλήνων, διὰ τοῦ περιληπτικοῦ τούτου ὀνόματος καλουμένων ἁπάντων τῶν ὑπηκόων, καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου μεταγενεστέρως ἐκλήθη ἡ νῦν Κεφαλληνία.

Ἕδρα τοῦ ἡγεμόνος ἦν ἡ Ἰθάκη πόλις κειμένη ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς νῦν Σάμου ἐν Κεφαλληνίᾳ. Ἰθάκη δὲ ἐκαλεῖτο καὶ ἅπασα ἡ περιοχὴ τῆς πόλεως συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ μεγάλου βουνοῦ. Ὅθεν ἡ Ἰθάκη καλεῖται εὐδείελος ὡς ἐκ τοῦ ὄρους αὐτῆς πάντοθεν φαινομένου τοῖς τὸ Ἰόνιον πέλαγος πλέουσιν. Εἶχε δὲ ὄρος Νήριτον εἰνοσίφυλλον ἀριπρεπὲς, ἐπίθετα ἁρμόζοντα πληρέστατα εἰς τὸ ὄρος τῆς Κεφαλληνίας, ἐνῷ ἡ νῦν Ἰθάκη στερεῖται ὄρους δασώδους ὑψηλοῦ καὶ πασιφανοῦς.

Πρὸς βορρᾶν δὲ καὶ νότον τῆς Ἰθάκης ἐπὶ τῆς ἐκτεταμένης ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῆς νῦν Κεφαλληνίας ἦσαν τὰ Κροκύλεια (ἀπὸ Ἡρακλείου μέχρι Σκάλας) καὶ ἡ τραχεῖα Αἰγίλιψ (ἐν Ἐρίσσῳ).

Ἰλ. Β, 631. Αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς ἦγε Κεφαλλῆνας μεγαθύμους οἳ ῥ' Ἰθάκην εἶχον καὶ Νήριτον εἰνοσίφυλλον καὶ Κροκύλειαν ἐνέμοντο καὶ Αἰγίλιπα τρηχεῖαν, οἵ τε Ζάκυνθον ἔχον ἠδ' οἱ Σάμον ἀμφενέμοντο».

Ἡ δὲ δυτικὴ πλευρὰ τῆς Κεφαλληνίας ἡ νῦν Παλικὴ, ἡ διὰ τοῦ μεγάλου κόλπου χωριζομένη τῆς ἀνατολικῆς καὶ διὰ τοῦ στενοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Ἀθέρα πρὸς βορρᾶν ἑνουμένη μετ' αὐτῆς, δὲν ὑπήγετο ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Ὀδυσσέως οὔτε ὑπὸ Κεφαλλήνων κατῳκεῖτο, ἀλλ' ἀπετέλει ἴδιον βασίλειον ὑπὸ τὸν Μέντην βασιλέα τῶν Ταφίων, λαοῦ φυλῆς Φοινικικῆς πιθανὸν καταγωγῆς ναυτικῆς καὶ πειρατικῆς, καὶ κατοικούσης ἰδίως τὰς δυτικὰς ἀποκρήμνους ἀκτὰς τῆς Κεφαλληνίας, ὅπου εἰσέτι σώζονται αἱ ὀνομασίαι Τίφιον ὄρος, καὶ Μονὴ τοῦ Ταφιοῦ καὶ ἄλλα λείψανα προϊστορικοῦ συνοικισμοῦ.

Ὀδ. Ι. 105. «Εἰδομένη ξεῖνω, Ταφίων ἡγήτορι Μέντῃ».

Ὀδ. Ο. 427. «Ἀλλὰ μ' ἀνήρπαξαν Τάφιοι ληΐστορες »ἄνδρες.

Ὀδ. Π. 424. Οὕνεκα ληϊστῆρσιν ἐπισπόμενος Ταφίοισιν »ἤκαχε Θεσπρωτοὺς οἱ δ' ἡμῖν ἄρθμιοι ἦσαν».

Εἶχε δὲ ἡ πόλις Ἰθάκη κατὰ τὰς Ὁμηρικὰς περιγραφὰς ἐκτὸς τῶν μεγαλοπρεπῶν βασιλείων ἀνακτόρων καὶ ἄλλα διάφορα δημόσια κτίρια ἔργα καλῆς τέχνης μάλιστα δὲ πολυτελέστατον ἱερὸν τῶν Νυμφῶν μετὰ κρήνης.

Ὀ. Ρ. 204. Ἀλλ' ὅτε δὴ στείχοντες δδὸν κάτα παιπα»λόεσσαν ἄστεος ἐγγὺς ἔσαν καὶ ἐπὶ κρήνην ἀφίκοντο τυ»κτὴν καλλίρροον, ὅθεν ὑδρεύοντο πολῖται. Τὴν ποίησ' Ἰθα»κος καὶ Νήριτος ἠδὲ Πολύκτωρ . . . . . βωμὸς δ' ἐφύ»περθε τέτυκτο Νυμφάων».

Τοῦτο τὸ ἱερὸν ταὐτὸ νομίζομεν μὲ τὸ περιγραφόμενον ἐν Ὀδ. Ν. 102 διὰ πολλῶν, καὶ τὸ ὁποῖον δὲν ἦτο ἄντρον φυσικόν, ὡς ἐκλαμβάνουσιν οἱ πολλοὶ καὶ ἀναζητοῦσιν ἐν τῇ νῦν Ἰθάκῃ, ἀλλ' ἔργον τέχνης μεγαλοπρεπὲς μετὰ στηλῶν λιθίνων ὑψηλῶν, ὑπὸ τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν κατασκευασθέν.

Ὀδ. Ν. 102. «Αὐτὰρ ἐπὶ κρατὸς λιμένος τανύφυλλος »ἐλαίη, ἀγχόθι δ' αὐτῆς ἄντρον ἐπήρατον ἠερεειδὲς, ἱρὸν »Νυμφάων, αἳ Νηΐάδες καλέονται ἐν δὲ κρητῆρές τε καὶ »ἀμφιφορῆες ἔασιν λαΐνοι· ἔνθα δ' ἔπειτα τεθαιβόωσιν μέ»λισσαι ἐν δ' ἱστοὶ λίθεοι περιμήκεες, ἔνθα τε Νύμφας φάρε »ὑφαίνουσιν ἁλιπόρφυρα, θαῦμα ἰδέσθαι ἐν δ' ὕδατα ἀε»νάοντα δύο δέ τε οἱ θύρες εἰσὶν αἱ μὲν πρὸς Βορέαο, κα»ταιβαταὶ ἀνθρώποισιν αἱ δ' αὖ πρὸς Νότου εἰσὶ θεώτεραι »οὐδέ τι κείνῃ ἄνδρες ἐσέρχονται, ἀλλ' ἀθανάτων ὁδὸς ἐ»στιν».

Ἔναντι δὲ τῆς πόλεως Ἰθάκης ἦν ἡ πετρώδης νῆσος Σάμη (νῦν Ἰθάκη) διὰ πορθμοῦ χωριζομένη τῆς νῦν Κεφαλληνίας· μεταξὺ δὲ πρὸς τὴν νοτίαν εἴσοδον τοῦ πορθμοῦ ἔκειτο ἡ μικρὰ νῆσος Ἀστερὶς ἀμφιδύμους ἔχουσα λιμένας ὅπου οἱ μνηστῆρες ἐνήδρευον τὸν ἐκ Πύλου ἐπανερχόμενον Τηλέμαχον.

Ὀδ. δ. 846. «Ἔστι δέ τις νῆσος μέσσῃ ἁλὶ πετρήεσσα
«μέσσηγὺς Ἰθάκης τε Σάμοιό τε παιπαλόεσσης
«Ἀστερὶς, οὐ μεγάλη· λιμένες δ' ἔνε ναύλοχοι αὐτῇ
«ἀμφίδυμοι. Τῇ τόν γε μένον λοχόωντες Ἀχαιοί»

Καὶ ἥτις κατόπιν θὰ κατεποντίσθη ὑπὸ ἡφαιστειωδῶν αἰτίων, ὑφ' ὧν ἔτι καὶ νῦν περιδονεῖται τὸ ἄλλοτε βασίλειον τοῦ Ὀδυσσέως καὶ μάλιστα ἡ Κεφαλληνία καὶ ἡ Ζάκυνθος, ἥτις καθ' ἣν στιγμὴν γράφομεν ὑπὸ φοβερῶν σεισμῶν εὑρίσκεται κατηρειπωμένη καὶ οὐ πρὸ πολλοῦ ἀνατολικομεσημβρινῶς ὁ πυθμὴν τῆς θαλάσσης μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Πελοποννήσου ὑπέστη συνέζησιν κατὰ ἑκατοστύας μέτρων.

Ὁ δὲ νῦν ὑφιστάμενος μεταξὺ Κεφαλληνίας καὶ Ἰθάκης σκόπελος (Δασκαλειό), τὸν ὁποῖον θεωροῦσί τινες ὡς τὴν προϊστορικὴν Ἀστερίδα, οὔτε λιμένα ἔχει οὔτε ἡ θέσις αὐτοῦ κειμένου πρὸς τὴν βορείαν εἴσοδον τοῦ πορθμοῦ πρόσφορος ἦν πρὸς ἐνέδραν τοῦ ἐκ νότου ἐπανερχομένου Τηλεμάχου, ὅστις ὑπεξέφυγε τοὺς ἐνεδρεύοντας μνηστῆρας ἀποβιβασθεὶς ἐπὶ παραλίας πρὸς νότον κειμένης τῆς πόλεως Ἰθάκης καὶ ἐκεῖθεν πεζῇ μετέβη εἰς τὴν ἔπαυλιν τῶν χοίρων ἧς ὁ Εὔμαιος ἐπεστάτει.

Ἐκτὸς δὲ τῶν εἰρημένων νήσων θὰ εἶχεν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν αὐτοῦ ὁ οἶκος Λαέρτου καί τινας τῶν πλησίον ἐχινάδων νήσων, καὶ μέρη τινὰ τῆς ἀπέναντι στερεᾶς, ὅπου ἦν καὶ ἡ πόλις Νήρικος, ἣν ὁ ἴδιος Λαέρτης μετὰ τῶν Κεφαλλήνων ἐκστρατεύσας πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου ἐξεπολιόρκησεν.

Ὀδ. ω. 375. «Τὸν δ' αὖ Λαέρτης πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα
«Αἴ γὰρ Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἄπολλον
«οἷος Νήρικον εἶλον, εὐκτίμενον πτολίεθρον
«ἀκτὴν ἠπείροιο, Κεφαλλήνεσσιν ἀνάσσων.

Τὸ δὲ Δουλίχιον τὸ ὁποῖον τοποθετοῦσι παραλόγως, οἱ μὲν ἐπὶ τῆς βορείας ἄκρας τῆς Κεφαλληνίας (ἐν Ἐρίσσῳ), οἱ δὲ ἐπὶ τῆς νοτίας (ὅπου νῦν τὰ βυθισμένα Κάκκαβα), καὶ ἄλλοι πρὸς τὸ μέρος τῆς Παλικῆς, ἦν νῆσος ἰδία, καὶ νῆσος σχετικῶς μεγάλη εὔφορος πλουσία καὶ πολυάνθρωπος· ὅτι νῆσος ἦν ἀναμφιλλέκτως ἐξάγεται ἐκ τῶν στοίχων.

Ὀδ. Ι. 24 . . . . . ἀμφὶ δὲ νῆσοι
«πολλαὶ νειατάουσι μάλα σχεδὸν ἀλλήλησιν
«Δουλίχιόν τε Σάμη καὶ ὑλήεσσα Ζάκυνθος.

Μεγαλειτέρα δὲ τῆς Σάμου (νῦν Ἰθάκης) καὶ πολυανθρωποτέρα διότι ἐκ μὲν τοῦ Δολιχίου προήρχοντο 52 μνηστῆρες καὶ ἐξ ὑπηρέται ἀπὸ δὲ τῆς Σάμης 24.

Ὀδ. π. 347. «ἐκ μὲν δολιχίου δύο καὶ πεντήκοντα.
«κοῦροι κεκριμένοι, ἐξ δὲ δρηστῆρες ἕπονται
«ἐκ δὲ Σάμης πίσουρές τε καὶ εἴκοσι φῶτες εἰσιν.

Εὐφορωτάτη δὲ παρίσταται καὶ πλουσία.

Ὀδ. π. 396. «ὣς ρ' ἐκ Δουλιχίου πυλυπόρου ποιήεντος.

Ἀπετέλει δὲ ἴδιον βασίλειον μετὰ τῶν ἐχινάδων ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα Ἄκαστον· ἐξ οὗ ἐξεστράτευσεν εἰς τὸ Ἴλιον ἰδία στρατιὰ ὑπὸ τὸν Μέγην.

Ἴλ. Β. «Οἱ δ' ἐκ Δουλιχίου Ἐχινέων θ' ἱερέων
«νήσων, αἵ νείουσι πέραν ἁλὸς Ἤλιδος ὄντα
«τῶν ἀνθ' ἡγεμόνευε Μέγης ἀτάλαντος Ἄρηϊ.

Τοιοῦτον ὂν τὸ Δουλίχιον δικαίως καὶ εὐλόγως δύναται νὰ τεθῇ ἐπὶ τῆς νῦν Λευκάδος ἐχούσης ἅπαντα τά εἰς αὐτὸ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ἀποδιδόμενα προσόντα, καὶ γεωγραφικῶς τοποθετημένης πρώτης ἐπὶ τῆς ἀπὸ βορρᾶ πρὸς Νότον γραμμῆς τῶν νήσων τῶν ἀνατολικῶν τῆς Κεφαλληνίας (δηλαδὴ Ἰθάκης) κειμένην. Ὀδ. ΙΧ· 21.

Ἐκτὸς τούτων τὸ Δουλίχιον ἀναφέρεται ἔχον ἐμπορικὴν ἐπικοινωνίαν πρὸς τοὺς ἐπὶ τῆς Ἠπείρου Θεοπρωτούς, ὡς ἡ πλησιεστέρα αὐτοῖς πρὸς νότον νῆσος (ὡς τῳόντι εἶναι ἡ Λευκὰς) καὶ κείμενον εἰς τὸν ἐκ Θεοπρωτῶν πρὸς Ἰθάκην δρόμον, διότι εἰς Δουλίχιον ὑπὸ τοῦ βασιλέως αὐτῶν Φείδωνος ἀποστέλλεται ὁ Ὀδυσσεὺς ἐπανερχόμενος εἰς Ἰθάκην, ὡς οὗτος ψευδόμενος εἶπε πρὸς τὸν ἀρχισυβάτην Εὔμαιον.

Ὀδ. σ. 334.« Ἀλλ' πρὶν ἐμὲ ἀπέπεμψε· τύχησε γὰρ ἐρχομένη
«νηῦς ἀνδρῶν Θεοπρωτῶν ἐς Δουλίχιον πολύπυρον.
«ἔνθ' ἄγε μ' ἠνώγει πέμψας βασιλῆϊ Ἀκάστῳ.

Τοιοῦτο λοιπὸν τὸ διάγραμμα κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην τῆς γεωγραφικῆς καὶ τοπογραφικῆς θέσεως τῶν χωρῶν τοῦ Ὀδυσσέως καὶ τῶν γειτόνων, τὸ ὁποῖον ἐν νῷ συλλαβόντες καὶ ἐκθέσαντες φέρομεν εἰς φῶς, μόνην ἠθικὴν ἀμοιβὴν ἀπεκδεχόμενοι, ἂν ἐξ αὐτῶν δοθείσης ἀφορμῆς πρὸς ἀνασκαφὰς ἐν τῇ ἱστορικῇ Σάμῳ, προκύψῃ τι τὸ παγιῶσον τὴν ὑπόθεσιν ἡμῶν.

Ἐν Ληξουρίῳ μηνὶ Φεβρουαρίῳ 1893.

Θεόκλητος Δ. Κουρούκλης.

Η ΧΡΩΜΟΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ ΤΗΣ ΧΡΩΜΟΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ
ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ κ. LIPPMAN.

(συνέχεια καὶ τέλος)

Ἀλλὰ διατί τὰ λεπτὰ αὐτὰ στρώματα οὕτω, διατεθειμένα τὸ ἓν ἐπὶ τοῦ ἄλλου, παράγουσι χρώματα; Καὶ πῶς ἀφ' ἑτέρου, ἡ ἐρυθρὰ ἀκτὶς διατυποῖ εἰς τὴν παρακαταθήκην τοῦ ἀργύρου πτυχώδη φύλλα, ἀκριβῶς ἐνέχοντα τὸ ἀπαιτούμενον πάχος πρὸς ἀντανάκλασιν τῶν ἐρυθρῶν ἀκτίνων, ἐνῶ ἡ πρασίνη ἀκτὶς παράγει μόνον στρῶμα ἱκανὸν ν' ἀνταναακλᾷ τὰς πρασίνους ἀκτίνας;

Διότι αἱ ἰδιότητες τῶν ἐγχρώμων φωτογραφιῶν προέρχονται ἐκ τῆς γεννωμένης συναρμογῆς μεταξὺ τοῦ στρώματος τῆς πλακὸς καὶ τῆς φωτεινῆς ἀκτίνος.

Τὸ φῶς ἀποτελεῖται, ὡς ὁ ἦχος ἐκ δονήσεων, καὶ ὡς οἱ διάφοροι φθόγγοι τῆς μουσικῆς κλίμακος, ἀντιστοιχοῦσι πρὸς ἀριθμὸν ὡρισμένων δονήσεων, οὕτω καὶ ἕκαστον χρῶμα τοῦ φάσματος ἀντιστοιχεῖ πρὸς δονήσεις,ἃς οἱ φυσικοὶ γνωρίζουσι νὰ καταμετρῶσι. Αἱ φωτειναὶ αὗται δονήσεις ἀναπτύσσονται μὲ ταχύτητα 300,000 χιλιομέτρων κατὰ δευτερόλεπτον. Πάντες ἴδομεν κυματισμοὺς ἀναπτυσσομένους ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος. Ἡ ἐπιφάνεια αὕτη καλύπτεται ἐκ σειρᾶς ὑγρῶν λοφίσκων καὶ ἐπιπέδων, οἵτινες μετακινοῦνται, ἐνῷ ταὐτοχρόνως διατηροῦσι τὰς ἀποστάσεις αὐτῶν. Ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τοῦ κοιλώματος ἑνὸς ἐπιπέδου καὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ἑπομένου λοφίσκου καλεῖται τὸ *ἥμισυ μῆκος τῆς κυμάνσεως*.

Οἱ ἀναπτυσσόμενοι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος κυματισμοὶ οὗτοι εἰσὶν ἡ ἐν μεγάλῳ μεγέθει εἰκών, ἀλλὰ πιστοτάτη ἐν ταὐτῷ τῶν ἀναπτυσσομένων κατὰ μῆκος φωτεινῆς τινος ἀκτίνος καὶ ἀποτελούντων τὸ φῶς δονήσεων. Οὕτω τὸ ἐρυθροῦν ὀφείλεται εἰς κυματισμούς, τῶν ὁποίων τὸ ἥμισυ μῆκος εἶναι $\frac{1}{3000}$ τοῦ χιλιοστομέτρου· διὰ τὸ κίτρινον, ἡ ἀπόστασις εἶναι $\frac{1}{4000}$, διὰ τὸ ἰῶδες $\frac{1}{5000}$ τοῦ χιλιοστομέτρου. Οὕτω λοιπὸν διατιθεμένου τοῦ ζητήματος, τί ἀποβήσεται, ἐὰν γίνῃ ἀντανάκλασις ἐρυθροῦ φωτὸς ἐπὶ φωτογραφικοῦ δικτύου, ἀποτελουμένου ἐκ φύλλων ἀπεχόντων $\frac{1}{3000}$ τοῦ χιλιοστομέτρου, ἐν παραδείγματι;

Ἕκαστον τῶν φύλλων τούτων ἀνταανακλᾷ σειρὰν κυματισμῶν, οἵτινες ὑπερτίθενται ἀλλήλων καὶ συναρμολογοῦνται. Οἱ λοφίσκοι τίθενται ἐπὶ τῶν λοφίσκων, ἵνα προσθέσωσι τὸ ὕψος των· αἱ δὲ πεδιάδες ἐπιτίθενται τῶν ἐπιφανειῶν ἵνα ἀποτελέσωσι μεγαλείτερον κοίλωμα. Ἡ ἔντασις τοῦ ἀνταανακλωμένου ἐρυθροῦ φωτὸς εἶναι τόσῳ μείζων ὅσῳ πλείονα φύλλα ἀνταανακλῶντα ὑπάρχουσιν. Ἀπ' ἐναντίας δέ, αἱ ἀκτίνες αἱ φέρουσαι διάφορον χρῶμα τοῦ ἐρυθροῦ, τὸ ἰῶδες, ἐν παραδείγματι, ἀνταανακλῶνται ὑφ' ἑτέρας συνθήκας· οἱ ἀνταανακλώμενοι κυματισμοὶ ὑπὸ τοῦ πρώτου φύλλου διαφέρουσι τῶν ἐκπεμπομένων ὑπὸ τοῦ ἑπομένου φύλλου κτλ. Οὕτως, ἐν συνόψει, ἕκαστον φωτογραφικὸν δίκτυον ἀνταανακλᾷ μόνον ἓν χρῶμα, ἤτοι ἐκεῖνο, οὗτινος τὸ ἥμισυ μῆκος τοῦ κυματισμοῦ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ὑπάρχον διάστημα μεταξὺ δύο φύλλων.

Ἐξετάσωμεν ἤδη τὸ δεύτερον ζήτημα. Τίνι τρόπῳ ἑκάστη ἀκτὶς τοῦ φωτὸς πλάττει φωτογραφικὸν δίκτυον καὶ ἀνταανακλᾷ αὐτὸ κατόπιν;

Ἑκάστη ἀκτίς, ἥτις εἰσδύει εἰς τὸ εὐαίσθητον στρῶμα ἐπαναπέμπεται πρὸς ἑαυτὴν ὑπὸ τοῦ καθρέπτου τοῦ ὑδραργύρου, οὕτως ὥστε ἐν ἑκάστῳ σημείῳ τοῦ στρώματος ὑφίσταται ἐπίθεσις τῆς ἐμπιπτούσης ἀκτίνος πρὸς τὴν ἀνταανακλαστικὴν ἀκτίνα, ἥτις βαίνει μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος ἀλλὰ κατ' ἀντίστροφον φοράν. Τοὐντεῦθεν προκύπτει, ὅτι ἡ ἀπορρέουσα δόνησις ἀκινητεῖ τότε καὶ καθίσταται, ὡς λέγουσι, στάσιμος· σχηματίζεται δὲ ἐν τῇ πυκνότητι τοῦ στρώματος σειρὰ *κόμβων* καὶ *κοιλιῶν* ἀπεχόντων ἐξ ἴσου. Ἐν ἑκάστῳ κόμβῳ, αἱ φωτειναὶ δονήσεις καταστρέφονται, ἡ δὲ φωτογραφικὴ ἐντύπωσις ἐξουδετεροῦται· ἐν ἑκάστῃ δὲ κοιλίᾳ, αἱ δονήσεις προστίθενται ἐπ' ἀλλήλων καὶ γεννῶσι φύλλον ἡλιωμένου ἀργύρου. Συνεπῶς ἡ ἀπόστασις μεταξὺ δύο κοιλιῶν εἶναι μήκους ἡμίσεος τοῦ κυματισμοῦ. Τοιαύτη δὲ ἔσεται ἡ ἀπόστασις μεταξὺ δύο φύλλων.

Δυνάμεθα νὰ ἐπιβεβαιώσωμεν δι' ἁπλουστάτου πειράματος τὴν ἀνωτέρω θεωρίαν,ἥτις ἐνῷ εἶναι κεφαλαιώδης φαίνεται ὀλίγον ἄγονος. Προβάλλομεν ἐν ἔκτυπον τοῦ φάσματος, καὶ ταὐτοχρόνως μουσχεύομεν αὐτό. Ἅπαντα τὰ χρώματα τότε ἐξαφανίζονται, διότι ἡ ἐν τοῖς φύλλοις τοῦ φωτογραφικοῦ ἐκτύπου περιεχομένη λευκαδίτις ἐξογκώθη διὰ τῆς μουσχεύσεως, καὶ τὰ διαστήματα ἐγένοντο πολὺ μεγαλείτερα. Ἰδοὺ καὶ ὁ ἔλεγχος, ὅστις προέρχεται ἀφ' ἑαυτοῦ. Τὸ ἀπορροφώμενον ὕδωρ ἐξατμίζεται, καὶ ἐφ' ὅσον ἡ ἀποξήρανσις προβαίνει, βλέπομεν τὰ χρώματα τοῦ φάσματος ἀναφαινόμενα ἐπὶ τοῦ πίνακος.

Ἓν βῆμα ὑπελείπετο ἔτι. Προέκειτο νὰ φωτογραφήσῃ τις, οὐχὶ πλέον τὰ ἁπλᾶ τοῦ φάσματος χρώματα, ἀλλὰ τὰ σύνθετα χρώματα τῶν φυσικῶν σωμάτων. Ὥστε τὸ φάσμα εἶναι ἡ κλίμαξ τῶν χρωμάτων, καὶ ὡς ἐπὶ παρουσίᾳ μουσικοῦ ὀργάνου, ὅπερ ἀναπαριστᾷ ἅπασαν τὴν κλίμακα τῶν ἤχων, δυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν, ὅτι θὰ δυνηθῇ νὰ παίξῃ ἦχον τινα, οὕτως ἐδικαιοῦτο τις νὰ ἐλπίσῃ, ὅτι τὸ σύστημα, ὅπερ ἐφωτογράφει τὰ χρώματα τοῦ φάσματος, θ' ἀναπαρῆγε ἐξ ἴσου τὰ σύνθετα χρώματα. Ἐν τούτοις ἐπετρέπετο ν' ἀμφιβάλλῃ τις περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ πειράματος. Τὰ φυσικὰ χρώματα ἔχουσι σύνθετόν τι φῶς, ὅπερ περιέχει πάντα τὰ χρώματα τοῦ ἡλιακοῦ φάσματος, καὶ ἐπειδὴ ἀποδεχόμεθα, ὅτι ἕκαστον τῶν χρωμάτων τούτων παράγει σειρὰν ἀργυρῶν λεπτοτάτων ἐλασματίων, προϋποτίθεται, ὅτι θὰ ἀπελαμβάνομεν δι' ἕκαστον σύνθετον χρῶμα σειράς τινας ἀργυρῶν ἐλασματίων ὑπερτεθειμένας ἀλλήλων, δηλαδὴ μεγάλην περιπλοκὴν ἐν τῇ διανομῇ τῶν ἀργυρῶν τούτων ἐλασματίων καὶ τοῖς διαστήμασι αὐτῶν. Ἡ δ' ἀνάλυσις ἀπέδειξεν, ὅτι οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα, καὶ ὅτι ἡ περιπλοκὴ τοῦ αἰτίου ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν περιπλοκὴν τοῦ ἀποτελέσματος, ὅπερ πρόκειται νὰ ἐπιφέρῃ τις. Ὥστε δὲν εἶχε τις νὰ ἐνεργήσῃ διὰ τὰ φυσικὰ σώματα, ἢ ὅπως ἐπράξαμεν διὰ τὸ τὸ ἡλιακὸν φάσμα.

Τὰ ληφθέντα ἀποτελέσμαα εἰσὶν ἤδη εὐχάριστα, ἀλλ' ἀπομένει ἔτι πολλὴ πρόοδος νὰ ἐπιτευχθῇ. Αἱ πλάκες εἰσὶν ἔτι βραδύταται, μολονότι μέγα βῆμα ἐγένετο ὡς πρὸς τοῦτο. Οὕτως, πρὸ ἑνὸς ἔτους, διὰ ν' ἀπολαύσῃ τις τὸ ἡλιακὸν φάσμα, ἀπητεῖτο στάσις δύο ὡρῶν, ἐνῷ σήμερον στάσις δεκαπέντε δευτερολέπτων ἀρκεῖ. Διὰ φυσικόν τι σῶμα ἀπητοῦντο ἡμέραι, ἐνῷ τὴν σήμερον ὁ χρόνος τῆς στάσεως εἶναι ὡρῶν τινων μόνον εἰς τὸ διάχυτον φῶς καὶ πέντε λεπτῶν εἰς τὸν ἥλιον. Ἀλλ' αἱ πρόοδοι αὗται δὲν εἶναι ἐπαρκεῖς, καὶ ὑπολείπεται πολλὰ ἔτι νὰ γίνωσι ὡς πρὸς τὴν εὐαισθησίαν τῆς πλακός.

Τέλος,ἐὰν τὸ σύστημα τοῦτο καταστῇ πρακτικόν, θὰ ἦνε ἐπάναγκες νὰ κατορθωθῇ ὥστε νὰ μεταφέρωνται ἐπὶ τοῦ χάρτου αἱ ἐκτυπώσεις τῶν ἐγχρώμων φωτογραφιῶν. Θεωρητικῶς, τὸ πρᾶγμα εἶναι ἐντελῶς ἐφικτόν· ἀρκεῖ τὸ δοκίμιον νὰ παρουσιάζῃ διαφανῶς τὰ συμπληρωτικὰ χρώματα ἐξ ἐκείνων,ἅτινα λαμβάνει ἐξ ἀνταανακλάσεως,ἤτοι τὸ μέλαν νὰ γίνηται λευκόν, τὸ πράσινον ν' ἀντικαθιστᾶται ὑπὸ τοῦ ἐρυθροῦ, κτλ. Ἡ θεωρία τῶν λεπτῶν ἐλασμάτων, ἣν πρὸ ὀλίγου ἐξεθέμην,ἀποδείκνυσιν ὅτι ἐνταῦθα ἔγκειται πρόβλημα θεωρητικῶς λελυμένον. Ἤδη δὲ ἀπολαμβάνω ἔκτυπα τοῦ φάσματος, ἅτινα εἰσὶ συμπληρωματικὰ ἐκ μεταβιβάσεως.

Ἴσως ἡ προσεχὴς λύσις ἔσεται μακροχρόνιος ἔτι, πλὴν ἐλπίζω, ὅτι θὰ πραγματοποιηθῇ ἐπιτυχῶς.

Φ. Πρέντεζης.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΤΟΥ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΟΥ ΑΕΡΟΣ

Τὰ δύο κυριώτερα τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος συστατικὰ εἶνε τὸ ὀξυγόνον καὶ τὸ ἄζωτον, διότε τὸ 1)5 περίπου αὐτοῦ συνίσταται ἐξ ὀξυγόνου τὰ δὲ 4)5 ἐξ ἀζώτου. Πρὸς ἀπόδειξιν τούτου ἐκτελοῦμεν τὸ ἑξῆς πείραμα. Ἐντὸς ἐνδιομέτρου εἰσάγομεν 128 κ. ε. ἀέρος, μετὰ ταῦτα εἰσάγομεν 60 κ. ε.Η, τότε τὰ δύο ὁμοῦ ἀέρια θὰ κατέχωσιν ὄγκον ἀέρος + Η = 188, κ. ε. ἀφίνομεν μετὰ ταῦτα νὰ εἰσπηδήσωσιν ἠλεκτρικοὶ σπινθῆρες, τότε τὸ Ο ἑνοῦται μετὰ τοῦ Η καὶ ἐπειδὴ εἰσηγάγομεν πολὺ ποσὸν Η, διὰ τοῦτο ὅλον τὸ ποσὸν τοῦ Ο θὰ καταναλωθῇ, τὸ δὲ ἐν τῷ ἐνδιομέτρῳ ὑπολληφθησόμενον ἀέριον θὰ ἦνε Ν καὶ πλεονάζον Ο. Καλοῦμεν α κ. ε. τὸν ὄγκον τοῦ ἀέρος 6 κ. ε. τὸν ὄγκον τοῦ ὑδρογόνου, τότε ὁ ὄγκος τῶν δύο ἀερίων εἶνε α κ. ε + 6 κ. ε., γ κ. ε. καλοῦμεν τὸν μετὰ τὴν ἕνωσιν τοῦ Η καὶ Ο ὄγκον, ὅστις θὰ ἦνε Ν καὶ ὑπολειφθὲν Η. Τότε θὰ ἔχωμεν

$$N + H = \gamma$$

ἐὰν ἀφαιρέσωμεν τὸ γ ἀπὸ τὸ α + 6 θὰ εὕρωμεν τὴν ἐλάττωσιν, ἣν ὑπέστη ὁ ἀρχικὸς ὄγκος ἕνεκα παραγωγῆς H_2O

$$(\alpha + 6) - \gamma$$

εἰς 3 κ. ε. ὕδατος H_2O τὸ 1 κ. ε. εἶνε Ο εἰς $(\alpha + 6) - \gamma$ θὰ ἦνε

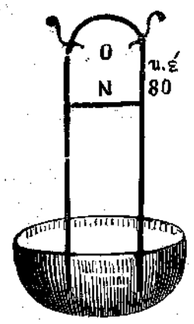

$$X = \frac{(\alpha + 6) - \gamma}{3}$$

κατὰ τὴν ἀναλογίαν

3 κ. ἐ.	1 κ. ἐ.
$(\alpha + 6) - \gamma$	χ

$$\chi = \frac{(\alpha + 6) - \gamma}{3}$$

εἰς τὰ 128 κ. ἐ. ἀέρος ὑπάρχουσι χ κ. ἐ. Ο εἰς τὰ 100 κ.ἐ πόσα, ἤτοι

128 κ. ἐ	χ κ. ἐ.
100 κ. ἐ.	φ

$$\varphi = \frac{100 \times \chi}{128} = 21 \text{ κ. ἐ. O}$$

τὰ 21 κ. ἐ. Ο εἶνε λοιπὸν ὁ ὄγκος τοῦ Ο, ὅστις ἀρχικῶς περιείχετο εἰς τὰ 100 κ. ἐ. τοῦ ἀέρος, διὰ νὰ εὕρωμεν τὸν ὄγκον τοῦ Ν τοῦ ἐμπεριεχομένου ἐν τῷ ἀέρι 100 κ. ἐ ἀφαιροῦμεν τὰ 21 ἀπὸ τὰ 100 καὶ εὑρίσκομεν

$$N = 79$$

ἤτοι O : N = 1 : 4 ὁ ἐ. δ.

Πλὴν ὅμως τοῦ ὀξυγόνου καὶ ἀζώτου, ὁ ἀὴρ περιέχει καὶ ὀλίγον CO_2 ἀτμοὺς ὕδατος καὶ ἀμμωνίαν. Ἡ ἕνωσις αὕτη τοῦ ὀξυγόνου καὶ ἀζώτου εἶνε ἄρά γε μίγμα ἢ χημικὴ ἕνωσις; πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι ὁ ἀὴρ εἶνε μίγμα καὶ ὄχι χημικὴ ἕνωσις ἐξετέλεσαν τὸ ἑξῆς πείραμα; ἔλαβον ἀέρα εὑρισκόμενον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς ἡμετέρας γῆς καὶ ἀναλύσαντες αὐτὸν εὗρον πράγματι τὴν σχέσιν ταύτην τοῦ ὀξυγόνου πρὸς τὸ ἄζωτον· λαβόντες ὡσαύτως ἀέρα εἰς ὑψηλότερα μέρη εὑρισκόμενον εἰς τὰ ὄρη π. χ. εὗρον πάλιν, ὅτι ἡ αὐτὴ σχέσις ἐπικρατεῖ μεταξὺ Ο καὶ Ν. Ὡς γιγνώσκομεν ἐκ τῆς φυσικῆς ὁ ἀὴρ ἀπορροφᾶται ὑπὸ τοῦ ὕδατος· ἐὰν τώρα ἐντὸς φιάλης περιεχούσης ἀέρα καὶ συνδεδεμένη δι' ἑνὸς ξηραντικοῦ σωλῆνος περιέχοντος $CaCl_2$ ρίψωμεν H_2O ὀλίγον καὶ συνταράξωμεν τὴν φιάλην, ὅπως τὸ ὕδωρ ἀπορρόφησῃ τὸν ἀέρα, μετὰ ταῦτα

δὲ πληρώσωμεν τὴν φιάλην H_2O καὶ πυρακτώσωμεν κάτωθεν διά τινος λυχνίας, ὁ ἀὴρ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ ὕδατος, διέρχεται διά τοῦ ξηραντικοῦ σωλῆνος ὅστις, περιέχει $CaIl_2$ καὶ εἰσέρχεται εἰς τινα ἐνδιάμετρον σωλῆνα· ἐὰν ἀναλύσωμεν τὸν ἀέρα τοῦτον κατὰ τὸν προεκτεθέντα τρόπον διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ σπινθῆρος, εὑρίσκομεν τὴν ἑξῆς σχέσιν τοῦ O τοῦ ἀέρος πρὸς τὸ N

$$O : N = 1 : 1,87$$

τοῦτο δὲ προῆλθεν ἐκ τῆς ἰδιότητος, ἣν ἔχει τὸ ὕδωρ νὰ ἀπορροφᾷ περισσότερον O ἢ N, ἑπομένως ὅταν ὁ ἀὴρ ἀπερροφήθη ὑπὸ τοῦ ὕδατος, περισσότερον ὀξυγόνον ἢ ἄζωτον ἀπερροφήθη ὑπὸ τοῦ ὕδατος, καὶ ἕνεκα τούτου, ὅταν ὁ ἀὴρ ἐξῆλθεν καὶ ἔγεινεν ἐλεύθερος ἐπῆλθεν ἡ ἕνωσις αὐτῆς. Ἐὰν ὁ ἀὴρ ἦτον ἕνωσις χημικὴ, ἔπρεπε νὰ ἰσχύῃ ἡ αὐτὴ σχέσις ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ ὕδατος ἀπορροφηθέντι ἀέρι, ὡς καὶ ἐν τῷ ἀτμοσφαιρικῷ· ἐπειδὴ δὲν ἰσχύει, ἕπεται ὅτι ὁ ἀὴρ εἶνε ἁπλοῦν μίγμα τῶν ἀερίων τούτων καὶ ἑπομένως εὐκόλως δυνάμεθα νὰ ἀποχωρίσωμεν τὰ ἀποτελοῦντα αὐτὸν ἀέρια.

Ἐκ Παρισίων

Π. Ν. Διβάρης

ΤΟ ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟΝ

Τὸ ὑστερόγραφον πολλάκις πρέπει νὰ προτάσσηται· τί σημαίνει ἂν ἡ λέξις τοῦτο δὲν φανερώνει; τὰ πράγματα τὸ διαψεύδουσιν. Ἔτυχε ποτὲ καλὴ ἀναγνώστρια νὰ λάβῃς οἱανδήποτε ἐπιστολὴν φέρουσαν ὑστερόγραφον ; Ἡ ἐπιστολὴ ἥτις ἐνίοτε εἶναι μακροσκελὴς εἶναι ὁ πρόλογος· ὁ ἐπίλογος περιέχει τὴν κυρίως ὑπόθεσιν, ὅπερ εἶναι τὸ ὑστερόγραφον.

Ἡ ἐπιστολὴ οὐδὲν σημαίνει, τὸ ὑστερόγραφον εἶναι τότε τὸ πᾶν.

Ἐρωτικὴ ἐπιστολή.

Κυρία.

Οὐδέποτε ὑπέθετον, ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ μὲ ἀπατήσητε. Προχθὲς εἰς τὸν χορὸν τοῦ κ. Π. ἐδίδετε συνέντευξιν μετὰ τοῦ ἐκ Παρισίων νεωστὶ ἀφιχθέντος δικηγόρου.

Εἰς τὸ ἑξῆς ἀδιαφορῶ περὶ ὑμῶν· θὰ προσπαθήσω δὲ οὐδέποτε νὰ συναντηθῶμεν.

Εἶναι ἀληθὲς, ὅτι σᾶς ἐλάτρευον καὶ μὲ λυπεῖ πολὺ ὁ χωρισμός σας. Ἐν τούτοις ἐστὲ εὐδαίμων μετὰ τοῦ δικηγόρου σας.

Ὁ τέως ἀφωσιωμένος

Σκάρλ.

Υ. Γ. Ταῦτα ἔμαθον παρὰ τοῦ φίλου μου Κίκ, τὸν ὁποῖον ἄλλοτε ἐγνωρίσατε παρα τῷ θείῳ σας ἰατρῷ τῶν ὤτων, πάσχοντα τότε· ἐπειδὴ δὲ φοβοῦμαι μήπως δὲν ἴαθη καὶ ἤκουσε κακῶς, προτείνω νὰ ἐξηγηθῶμεν μήπως ἠπατήθη. Σᾶς ἀναμένω λοιπὸν αὔριον εἰς τὰς 8 μ. μ.

Αἴτησις μονομαχίας καὶ..... συγγνώμης.

Κύριε

Σήμερον σᾶς ἤκουσα ὁμιλοῦντα περὶ τῆς πραγματείας μου ὡς ἀλόγου· ἐπειδὴ δὲ σᾶς ἀπεκάλεσα μωρόν, μοῦ ἐστείλατε τοὺς μάρτυράς σας, ζητοῦντες παρ' ἐμοῦ ἢ τὴν ἀνάκλησιν ἢ τὴν δι' ὅπλων ἱκανοποίησιν.

Κύριε μάθετε, ὅτι οὐδέποτε πτοοῦμαι ἐκ τῶν ὅπλων διότι ἔχω ἀκόμη τὸ νεανικόν μου σθένος.

Ἐκλέξατε τὸ ξίφος ἢ τὸ πιστόλιον· ἀδιαφορῶ.

Ὁ συνταγματάρχης

Κοντόπλ.

Υ. Γ. Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἀναγνοῦσα ἡ σύζυγός μου ἐρρίφθη ἐπὶ τοῦ τραχήλου μου λέγουσα, ὅτι καὶ αὐτὴ ἀμέσως ἤθελεν αὐτοκτονήσει. Δὲν θὰ ἔδιδον δὲ προσοχὴν, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι εἰς ἐνδιαφέρουσαν θέσιν, καὶ ἡ παραμικρὰ ταραχὴ θέλει τῇ ἐπιφέρει τὸν θάνατον, τῇ ὡρκίσθην ὅτι δὲν θὰ μονομαχήσω. Εἶμαι ἕτοιμος νὰ ἀναχαιτίζω τὸ σθένος μου καὶ νὰ σᾶς ζητήσω συγγνώμην. Ἀνακαλῶ τὴν λέξιν μωρός.

Ἀγαπητὲ φίλε.

Ἔρχομαι νὰ σοὶ ἀναγγείλλω εὐχάριστον εἴδησιν καὶ τὴν ἐπαληθεύσιν τῶν ὅσων μοὶ ἔλεγες ἄλλοτε· ὁ θεῖός μου περὶ τοῦ ὁποίου σοὶ εἶπον ἀποθνήσκει ἤδη, ἡ δὲ κολοσσαῖα περιουσία του μοὶ δωρεῖται. Ἀπὸ σήμερον θὰ συμμετέχῃς τῆς εὐτυχίας μου.

Υ. Γ. Σὲ παρακαλῶ στεῖλέ μου 150 φράγκα.

Ἐπιστολὴ πρὸς βουλευτήν.

Σᾶς συγχαίρω διὰ τὴν ἐπιτυχίαν σας Ἡ νίκη σας εἶναι ὁ θρίαμβος τῶν ἐνεργειῶν μου. Δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι κέκτησθε ἤδη μεγίστην ἐπιρροὴν παρά τῇ κυβερνήσει, καὶ ὅτι θέλετε ἑπομένως μὲ ὑποχρεώσει ἐὰν ἠθέλετε διορίσει τὸν υἱόν μου παρά τινι ὑπουργείῳ.

Υ. Γ. Πρὸ ὀλίγου τυχέως ἀνεῦρον τὰς ἐπιστολάς σας, ἃς δὲν εὑρίσκω διόλου κυβερνητικάς. Δὲν ἠξεύρω τί ἤθελεν συμβῇ ἐὰν ἐφημερὶς τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἤθελεν εὕρει αὐτάς..... Ἀλλὰ μὴ φοβῆσθε, αἱ ἐπιστολαὶ αὗται εἶναι τεθαμμέναι ἐντὸς κιβωτίου οὗ ἐγὼ κρατῶ τὴν κλεῖδα.

Ἐπείσθης ἤδη φίλη ἀναγνώστρια;

Λοιπὸν, ὅταν λάβῃς ἐπιστολὴν φέρουσαν ὑστερόγραφον, περιορίσθητι εἰς τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ· θὰ σὲ διδάξῃ πλειότερα ὁλοκλήρου τῆς ἐπιστολῆς.

ΜΙΚΡΟΓΙΑΝΝΕΝΑ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΙ

Θὰ ἐπροτίμων νὰ παλαίω πρὸς ἕνα λέοντα ἢ πρὸς χιλίους ποντικούς.

Βολταῖρος.

Μάθωμεν νὰ ὦμεν ἐπιφυλακτικοί, διότι ὁ κόσμος μεταβάλλεται ἀπροσδοκήτως, καὶ οἱ σπεύδοντες ταχέως μετανοοῦσι.

Ρενάν.

Ὁ γέρων ὁμοιάζει πρὸς ἄνθρωπον, ὅστις ἔφαγε καὶ ἤδη παρατηρεῖ τοὺς ἄλλους τρώγοντας.

Βαλζάκ.

Τὸ χρῆμα εἶναι καλὸς ὑπηρέτης καὶ κακὸς κύριος.

Δουμᾶς υἱός.

Ἡ ἐλευθερία εἶναι τὸ φῶς τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἡ δουλεία τὸ σκότος.

Πρίτς.

Ἐν τῇ μοναξίᾳ τὸ πνεῦμα ἐνδυναμοῦται καὶ ἐν τῇ τύρβῃ ἐξασθενεῖται.

Φῶς.

Ὅταν κινώμεθα καταπονοῦμεν τὸ σῶμα, καὶ ὅταν ἀκινητῶμεν καταπονοῦμεν τὸ πνεῦμα.

Ἀλήθεια.

Ὁ αἰτῶν στερεῖται καὶ ὁ ἀποκρούων λαμβάνει.

Πολυτισμός.

Δίδε μὲ τὴν γλῶσσαν καὶ ἅρπαζε μὲ τὴν καρδίαν.

Διπλωματία.

Ὁμοιάζομεν πάντες πρὸς τοὺς ἠθοποιοὺς ἐκείνους, οἵτινες ἐργάζονται ὄπισθεν τῆς σκηνῆς καὶ ἀγνοοῦσι τί πράττουσι καὶ τί λέγουσιν. Ἀναμένομεν τὰς ἐντυπώσεις.

Φύσις.

ΕΝ ΤΗι ΞΕΝΗι

Μακρὰν τῆς γενετείρας, μόνος, ἔρημος, ἔνθα τὰ πάντα ξένα μὲ στεναγμοὺς καὶ δάκρυα τὸν ἄρτον μου ἀρτύω, μὲ πόθους διαπύρους, μυστικούς, σάλον ἐν τῇ καρδίᾳ μου παράγοντας. Ἐν τῇ ψυχῇ μου, ὡς ἐν μυχῷ ναοῦ μετὰ στοργῆς, μετ' εὐλαβείας διαφυλλάττω τὴν ἀνάμνησιν τῆς προσφιλοῦς μου γενετείρας, τῶν γονέων, τῶν δμηλίκων μου· ἐνθυμοῦμαι τοὺς ὡραίους ἐκείνους τόπους, οὗς τῆς φαιδρᾶς φωνῆς μου ἡ ἠχὼ τοσάκις κατετάραξεν· ἀναπολῶ μετὰ παλμῶν καρδίας συνεχῶς μυρίας τοῦ ἀλησμονήτου ἐκείνου βίου μου εἰκόνας....

Ἀρκούντως ἐδιδάχθην νὰ δέχωμαι ἀπαθέστατα τῆς εἱμαρμένης κολαφίσματα, ψυχρῶς νὰ ὑπομένω τῆς πνοῆς της τὴν ἐπώδυνον φρικίασιν, ἀφόβως τὸν πικρόχυμόν της κάλυκα ἐκκενῶν.

Ἄχαρις διαρρέει ἡ ζωή μου· τὰ πάντα βλέπω μελαγχολικά· μόνος ἀείποτε ἀρέσκομαι νὰ μένω καὶ μόνος μετὰ τῆς ὀδύνης μου !.....

Περὶ τὴν δύσιν τῆς ἡμέρας, ὅτε τῆς φύσεως σιγώσης μελαγχολικὴ πνοὴ προσψαύει τὴν ψυχήν, ἀκούων τὴν μεμακρυσμένην στοναχὴν ἐρημικοῦ σημάντρου, βραδύνω παραυτα τὸ βῆμα καὶ ἀκροῶμαι κατανυκτικῶς τοῦ γλυκυτάτου ἐκείνου ἤχου ἐρρύθμως καὶ ἠρέμα ἀντιλαλοῦντος ἐν τῇ καρδίᾳ μου, ὡσεὶ γλυκεῖα τις ἀπήχησις φωνῆς γνωστῆς μου καὶ συμπαθοῦς. Τὰ βλέμματα περιφερῶ ἁπλανῆ καὶ προσηλῶ τὸ οὖς, ὡσεὶ ποθῶν νὰ συγκρατήσω ἐν τῇ μνήμῃ μου τὴν κατὰ μικρὸν σβεννυμένην ἠχὼ τῶν λόγων ψυχῆς προσφιλοῦς, ἣν ἀπαύστως ζητῶ ἐν μαγικῇ ὀπτασίᾳ ....

Οἱ ἦχοι τοῦ σημάντρου ἐξακολουθοῦσι νὰ κυλίωνται εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν ἀνέμων, ἐξαίφνης ὑπερνέφελος μετάγομαι εἰς τὴν ποθεινοτάτην μοι πατρίδα, βλέπω γνωστούς μου τόπους, προσφιλεῖς, βλέπω μικρόν τι παρεκκλήσιον θελκτικοτάτου κηπαρίου .... Ἀ ! .... ἐνθυμοῦμαι .... εἶνε ὁ ἀγαπητός μοι ναΐσκος ὃν ἐπεσκεπτόμην, παιδίον ἔτι, καθ' ἑκάστην μετὰ τῆς μητρός μου .... ναί .... τὸ ἀναγνωρίζω .... οὐδόλως παρήλλαξεν ....

Μοὶ φαίνεται, ὅτι ὀσφραίνομαι τὸ βαλσαμῶδες ἄρωμα τῶν δενδρυλλίων του, νομίζω ὅτι ἔχω ἔτι ἔναυλον τοῦ μελαγχολικοῦ αὐτοῦ σημάντρου τὴν φωνήν, ὅτι γλυκεῖα ἅμα καὶ ὑπόκωφος γαλήνη πλημμυρεῖ ἐν τῇ ψυχῇ μου ... ὦ .... ἰδού, ἰδοὺ ἡ προσφιλής μου ἀτραπὸς ἐφ' ἧς συχνάκις πλανώμενος ἠρεσκόμην νὰ συλλέγω τὰ παρ' αὐτὴν ἀνθύλλια. Ἰδοὺ κελλίον ὑπὸ τὴν ἀνταύγειαν λευκάζον τοῦ ἡλίου, σιωπηλὸν τοῦ πνευματικοῦ μου πατρὸς ἐνδιαίτημα .... τὸ ἀτενίζω μετὰ συγκινήσεως, μὲ ὀφθαλμοὺς δακρυσταγεῖς καὶ κλαίω καὶ ἀλγῶ, νομίζων, ὅτι βλέπω πρὸ ἐμοῦ τὸν τάφον τῶν παιδικῶν μου πόθων, τῶν ὀνείρων, τῆς παιδικῆς εὐδαιμονίας μου ! ....

Πολλάκις μόνος ἐν τῷ δωματίῳ μου, ἐρείδων τὸν ἀγκῶνα ἐπὶ τῆς γηραιᾶς τραπέζης, μὲ βλέμματ' ἀπλανῆ, ἀκούω τῆς ἑστίας τὴν ἀνθρακιὰν σπινθηρακίζουσαν καὶ τῆς γαλῆς μου τὸν μονότονον ῥογχασμόν, παράτοντα τοῦ ἐρημητηρίου μου τὴν νυκτερινὴν σιγήν ....,

Εἰς πόθος πάραυτα μὲ κατακυριεύει : νὰ λησμονήσω παντελῶς πᾶν ὅ,τι ἐνθυμοῦμαι ....

Τῆς λήθης σάβανον αἰώνιον τῶν ἀναμνήσεών μου τὰς εἰκόνας ἂς καλύψῃ, ἵνα γαλήνη ἀτελεύτητος τὴν ἤδη στοναχίζουσαν καρδίαν μου πληρώσῃ, ἥτις, σποδοῦ τοῦ παρελθόντος ἔμπλεως θέλει σιγᾷ εἰς τὸ ἑξῆς ὡς τάφος .....

Ποθῶ τὴν λήθην, ἀλλὰ πῶς, ποῦ, πότε θὰ τὴν εὕρω ; Μυρίαι σκέψεις μυριάκις πλημμυροῦσιν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ μου, εἰκόνες ταὐτοχρόνως ἐμφανίζονται μυρίαι θαμβοῦσαι τῆς ψυχῆς μου τὰ πεποιημένα βλέμματα. Μυρία συναισθήματα ἐντός μου συνωθοῦνται ...

Λήθην ποθῶ !

Μάτην ποθῶ ! ... τὰ πάντα ἐνθυμοῦμαι ! ...

Μάτην πλανῶ τὸ βλέμμα μου, μάτην πλανῶ τὰς σκέψεις ! ... ὡσεὶ λαμπὰς ἀειφεγγὴς ἡ μνήμη μὲ φωτίζει ... ἡ λήθη μ' ἐγκατέλιπεν ! ...

Γ. Α. Τζανετάκος.

Vulnerant Omnes Ultima Necat

Τῆς Βρούγκου ἡ μητρόπολις, ἣν πάλαι εἶχε κτίσει
δοὺξ Φλαμανδός τις ἰσχυρὸς καὶ ἀφειδῶς προικίσει,
ἔχει ἐν ὡρολόγιον μὲ ἀργυροῦς πυλῶνας
ὅπερ δεικνύει τὸν καιρὸν ἀπὸ πολλοὺς αἰῶνας.

—

Εἶπε τὸ Ὡρολόγιον· «Εἶν' ἡ ζωή μου κρύα,
καὶ ἄχρους καὶ σκληρά.
Εἶναι ὁμοία δὶ ἐμὲ πᾶσα τῆς γῆς ἡμέρα.
Παρασκευὴ καὶ Σάββατον, Κυριακή, Δευτέρα.
δὲν ἔχουσι διαφοράν. Ζῶ — χωρὶς νὰ ἐλπίζω.
ἡ μόνη διασκέδασις, ἡ μόνη ποικιλία
εἶναι ἐν τῇ μοιραίᾳ μου, πικρᾷ μονοτονία
τοῦ κόσμου ἡ φθορά.
Ὅτε τοὺς δείκτας μου νωθρῶς, ἐν μαρασμῷ γυρίζω
μοὶ φανερώνεται παντὸς γηΐνου ἡ ἀπάτη.
Τέλος καὶ πτῶσις πάντων. Ἀτρύτου πάλης κρότοι,
στόνοι βομβοῦσι πέριξ μου — καὶ συμπεραίνω ὅτι,
Πληγώνει πᾶσα ὥρα μου· φονεύει ἡ ἐσχάτη.»

—

Ἤκουσεν ὁ Ἀρχιερεὺς τὸν λόγον τὸν αὐθάδη
καὶ εἶπεν· « Ὡρολόγιον, ἡ γλῶσσ' αὐτὴ ἀπάδει
εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ ὑψηλὴν σειράν σου,
Τοιαύτη σκέψις πονηρὰ εἰς τὴν διάνοιάν σου
πόθεν εἰσῆλθεν ; ὦ μωρά, αἱρετικὴ ἰδέα !
Τὸ πνεῦμα σου μ' ἀχλὺν
πυκνὴν θὰ περιέβαλλε πολύχρονος ἀνία.
Ἄλλην ἀποστολὴν
ἐκ τοῦ Κυρίου τῶν ὡρῶν ἔλαβεν ἡ χορεία,
Ἑκάστη ἀναζωπυρεῖ· γεννᾷ ἡ τελευταία».

Κωνστ. Φ. Καβάφης.

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ ΤΩι Κῳ Ι. ΔΕΛΛΙΩι

(Γυμνασιάρχῃ Θεσσαλονίκης)

Καθὼς φυτὸ ποῦ εὐωδιὰ σκορπᾷ ἀπ' τὰ κλωνάρια,
ἀπ' τὰ κλωνιά του τάνθηρά, ποῦ εἶνε ὅλα χάρι,
εἰς τῆς ζωῆς λουλούδισες τὰ θαλερὰ λειβάδια
κι' ἀνθόστεπτος μύρο θεοῦ, ζωὴ σκορπᾶς κι' ἀγάπη.

—

Λάμψις, ἀνέσπερη, γλυκειά, σὰν φεγγοβόλου ἄστρου,
τῶν ἀρετῶν τὸ σεβαστὸ στολίζει μέτωπό σου,
Εἶνε ἱερὸ καὶ θεϊκὸ τὸ πῦρ τὸ τῆς καρδιάς σου,
κι' οἱ πόθοι της κηρύττουνε τὸν θεῖο στολισμό σου.

—

Εἴθε νὰ ζῇς ἀμέριμνος μὲ τὴ χαρὰ στὰ χείλη·
μὲ δόξης δάφναις κι' εὐτυχὴς νὰ χαίρῃς τὴν ζωή σου·
Καὶ μὲ Μαγιάτικαις δροσιαῖς, μὲ εὐωδιαῖς τ' Ἀπρίλη,
εἴθε νὰ ραίν' ἡ τύχη σου τὴν εὐγενῆ μορφή σου.

Κλεάνθης Α. Βασιαρδάκης

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΑΙΓΝΙΟΝ

Διχοτόμησις μήλου κεκαλυμμένου.

Τίνι τρόπῳ δύνάμεθα νὰ διχοτομήσωμεν μῆλον ἀνηρτημένον καὶ τοποθετημένον ἐν μαντηλίῳ, ὡς ἐνδείκνυσιν ἡ ἔναντι παρατιθεμένη εἰκών;

Ἀπόδειξις εὔκολος.

Θέσατε ἓν μῆλον ἔν τινι ὑφάσματι, μαντηλίῳ, ἐν παραδείγματι, καὶ ἀναρτήσατε ἀφ' ὑψηλοῦ σημείου. Εἶτα λάβετε σπάθην ἢ μεγάλην μάχαιραν, τῆς ὁποίας τὸ κοπτερὸν μέρος νὰ μὴ ἦναι μὲν πολὺ ὀξύ, ἀλλ' ὅσον λειοτέρα καὶ κοπτερὰ εἶναι, τόσον εὐκολώτερον ἐπιτυγχάνει τὸ πείραμα.

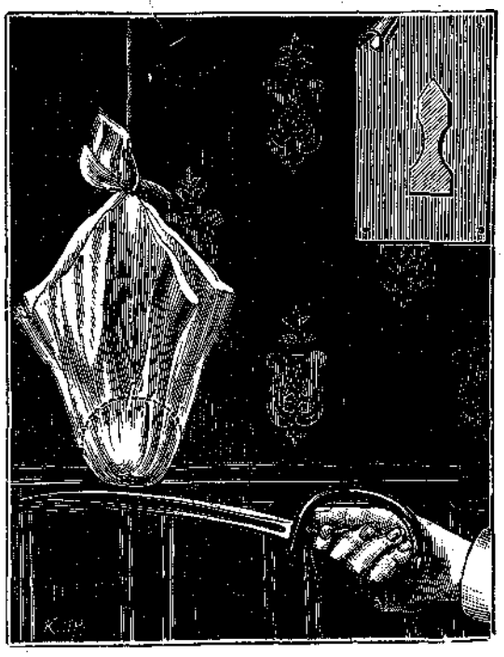

Ἀφοῦ διαθέσητε τὸ μῆλον, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, δίδετε κτύπον ἰσχυρὸν καὶ ταχὺν καθέτως καὶ ἀκριβῶς εἰς τὸ κέντρον τῆς ἐξαρτήσεως, καὶ τὸ μὲν μῆλον θ'ἀναπηδήσῃ ταχέως καὶ ἐλαφρῶς, ταυτοχρόνως δὲ εἰσδύει εἰς τὴν τομὴν τὸ μαντήλιον μετὰ τῆς λεπίδος χωρὶς τοῦτο νὰ κοπῇ, ἀλλὰ μόνον τὸ μῆλον.

Φ. Π.

ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ

194 Αἴνιγμα.

Θρησκειῶν ἐμβλήματα δύω
Ὡσεὶ φίλα ὁμοῦ ἡνωμένα
Τὰ εὑρίσκεις, ὦ φίλε, σ' ὀμνύω
Εἰς τὸ ὕδωρ συχνὰ βυθισμένα.

195 Αἴνιγμα.

Θεᾶς οὔσης τῆς Παλλάδος,
Νῆσος ἤμην τῆς Ἑλλάδος
Ἂν μὲ ἀποκεφαλίσῃς
Καὶ πειὸ κάτω μὲ τονίσῃς
Τότε τὰς πόλεις ἀπαρτίζω
Κ' εἰς πολλὰ μέρη τὰς χωρίζω.

196 Αἴνιγμα.

Ὅπως εἶμαι ἂν μ' ἀφήσῃς
Ὄνομ' ἁγίας θ' ἀπαντήσῃς
Ἂν ἀντίστροφα μὲ γράψῃς
Κατ' οὐδὲν δὲν θὰ μὲ βλάψῃς.

197 Αἴνιγμα.

Χώρα εἶμαι τῆς Ἀσίας
Γνωστὴ ἐκ τῆς ἱστορίας
Ἂν ποθῇς νὰ μὲ χωρίσῃς
Ἰδού, φίλε, τί εὑρίσκεις:
Μικρόν τι ζῶον βλαβερὸν
Κι' ἄνθος εὐῶδες, ζωηρόν.

198 Αἴνιγμα.

Σ' ἄλλους βραχύς, σ' ἄλλους μακρὸς
Ὁτὲ γλυκὺς ὁτὲ πικρὸς
Ἀντὶ τοῦ *βῆτα* βάλε *χῖ*
Καὶ θἄχῃς νῆσον, προσοχή.

Mister Manole

Ὁ ποῶτος λύτης 3 αἰνιγμάτων θὰ λάβῃ δῶρον τὴν Σωσάννα Ραμῶ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ "ΦΥΣΕΩΣ,,

Ε. Ε. *Βραΐλα*. Ἐπιστολὴ καὶ περιεχόμενα ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν. Σᾶς ἀπηντήσαμεν.—Ν. Ν. *Βολον*. Βιβλίον σᾶς ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς ἐπὶ συστάσει. — Ι. Β. *Βραΐλα*. Ταχυδρομικῶς λαμβάνετε ἐπιστολήν μας μὲ ἀποδείξεις κτλ. καὶ δῶρο ἐπὶ συστάσει.—Γ. Α. Κ. *Ὀλτενίτσαν*. Ἐπιστολὴν ἐλάβομεν. Ἀποδείξεις νέας ἀπεστείλαμεν, ταχυδρομικῶς.—Ι. Γ. Δ. *Κυρήνειαν*. Σᾶς ἐνεγράψαμεν ἀπὸ 1 Μαρτίου. — Πεφ *Σκῦρον*. Συνδρομή σας βεβαίως ἐλήφθη ὡς καὶ διὰ τῆς ἀλληλογραφίας σᾶς εἰδοποιήσαμεν. Ἀπόδειξις παρεδόθη κομιστῇ. Νέον συνδρομητὴν σᾶς ἐνεγράψαμεν. Εὐχαριστοῦμεν.—Α. Σ. *Κορδίτσαν*. Δελτάριον ἐλήφθη. Φύλλον ἀποστέλλεται ἤδη Σκόπελον καὶ ἡσυχεῖτε —Σ. Ο. *Σπέτσας*. Δελτάριον ἐλήφθη. Συνδρομητὴν ἐνεγράψαμεν. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς, ὡς καὶ διὰ προσρήσεις προσφέροντες ὁμοίας.— Σ. Σ. *Ἀστακόν*. Διευθυνσίς σας ἠλλάγη, ὡς γράφετε—Α. Μ. Κ. Jvesti. Συνδρομήν σας ἐλάβομεν. Ἀριθμὸν 30 σᾶς ἀπεστείλαμεν. Σᾶς ἀπεστείλαμεν καὶ μίαν ἀγγελίαν.—Α. Γ. *Ἐνταῦθα*. Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν. Σᾶς ἐνεγράψαμεν καὶ ἀπεστείλαμεν σειρὰν φύλλων ταχυδρομικῶς.=Θ. Μ. *Πατρας*. Συνεστημένη ἐλήφθη. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς, ἀσπασμούς.—Κ. Π. *Πάτρας*. Ἐπιστολὴ καὶ συνδρομὴ ἐλήφθη. Δῶρον ἀπεστάλη ὑμῖν ταχυδρομικῶς.—Α. Ρ. *Ἄρταν*, Συνδρομητὴν ἐνεγράψαμεν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς, σειρὰν φύλλων ἀπεστείλαμεν.—Τ. Χ. *Ἀλεξάνδρειαν*. Δελτάριον καὶ χρήματα ἐλήφθησαν. Νέας ἀποδείξεις ἀπεστείλαμεν.—Θ. Κ. *Δηξούριον*. Συνδρομή σας ἐλήφθη. Ἀποδείξεις ἐν παρόντι φύλλῳ. Αἱ συνδρομαὶ βεβαίως εἰσὶ προπληρωτέαι, ἀναμένομεν συνδρομητάς.—Τ. Ι. Σ. *Βόλον*. Ἔχει καλῶς. Φύλλα θ' ἀποστέλλωνται κατ' εὐθεῖαν πρὸς ὑμᾶς.—Σ. Σ. *Ἀστακόν*. Σᾶς μετεφέραμεν αὐτόθι. Ἀποστείλατε συνδρομήν σας.

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ
ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝ

Χημείαν, Οἰκιακὴν Οἰκονομίαν, Ἰατρικὴν, Ἀνθοκομίαν, Μετεωρολογίαν, Κηπουρικὴν, Κτηνιατρικὴν, Γεωργίαν, Ζωολογίαν, Ὑγιεινὴν, Δενδροκομίαν, Φαρμακευτικὴν, Γεωλογίαν, Φυσικὴν, Μεταλλείαν, Βοτανικὴν, Ἀμπελουργίαν, Μελισσοκομίαν, Ἀνθρωπολογίαν, Μεταξοσκωληκοτροφίαν, Τέχνας, Νομικὴν, Ὀρυκτολογίαν, κτλ.

ΜΕΤΑ 2,800 ΕΙΚΟΝΩΝ

ΚΑΙ 2,400 ΣΕΛΙΔΩΝ

Ἐπιμελείᾳ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Μ. ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐκδίδεται εἰς φυλλάδια ὑπὸ **Γ. Φέξη.**

Ἕκαστον φυλλάδιον λεπτὰ 35.

Τὸ ὅλον ἔργον δρ. 24 διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν

Διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν. φρ. 24.

Ἡ «Φύσις» διὰ τοῦς ἑαυτῆς συνδρομητὰς ἀναλαμβάνει τὴν προμήθειαν καὶ ἀποστολήν.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ.